

Tudományos szövegalkotás

9. A hivatkozás folyamata (három lépés).

2023. 11. 21.

Biró Tamás, OR-ZSE

Néhány visszajelzés – a korábbi évek tapasztalata alapján

- Dolgozat:

- Mindenkinek a témája még erősen alakulófélben...
- De ne vesszenek el a bevezetőben...
- Szakirodalom is kell majd. Hivatkozási rendszerek: rövidesen.
- Vesszők, gondolatjelek és egyéb gyakori hibák, „elütések”.

Ez így van rendjén 😊

- Prezentáció:

- Érdeemes pdf-esíteni is, különösen akkor, ha nem PowerPoint.
- 10 percük lesz rá! Emeljék ki a lényegét! A lényeg kiemelése a legnehezebb rész.
- Vajon a design összhangban van a tartalommal? Pl. a háttér utal valamire?

Jövő héten:

November 28.: hallgatói kiselőadások!

**A prezentációkat óra előtt
(23:59-ig) küldjék át nekem!**

ppt, pptx, pdf... formátumokban

Az „elnyeleletés”, a pharrajimos

Anáci faji politika alapján a cigányság egy részét alsóbbrendűnek titulálták és a már rendelkezésre álló listák alapján a városok szélén létrehozott cigánytáborokba kényszerítették, ahol a kilépést fegyveres őrség szabályozta. A koncentrációs táborokba hamarosan ezrével hurcoltak cigányokat, mit aszociális, azaz a társadalmi beilleszkedésre képteleneket. A táborokban a lehető legkegyetlenebb módon bántak velük, elsőik között estek áldozatul az álorvosi kísérleteknek is. Heinrich Himmler utasítására a romákat deportálták keletre, elsősorban az auschwitzi táborokkomplexumba. A birkenauai cigánytáborban elviselhetetlen állapotok uralkodtak.

1944. augusztus 2-án éjjelén egy utolsó szelekciót követően a cigánytábor lakóit a gázkamrákban meggyilkolták. Ez a nap a roma holokauszt emléknapja.

Magyarországon is egymást követték a kirekesztő rendelkezések és tervek, különösen az 1944. októberi nyilas hatalomátvételt követően. A dunántúli cigányokat a komáromi Csillagerődben gyűjtötték össze. Innen a munkára alkalmasnak tartottakat németországi táborokba szállították, ahol kegyetlenül dolgoztatták, gyötörték őket, illetve az álorvosi kísérleteknek is áldozataivá váltak.

A Cigány Világszövetség 1972-ben nyilvánította augusztus 2-t a Roma Holokauszt Emléknapjává.

Anáci faji politika alapján a cigányság egy részét alsóbbrendűnek titulálták és a már rendelkezésre álló listák alapján a városok szélén létrehozott cigánytáborokba kényszerítették, ahol a kilépést fegyveres őrség szabályozta. A koncentrációs táborokba hamarosan ezrével hurcoltak cigányokat, mit aszociális, azaz a társadalmi beilleszkedésre képteleneket. A táborokban a lehető legkegyetlenebb módon bántak velük, elsőik között estek áldozatul az álorvosi kísérleteknek is. Heinrich Himmler utasítására a romákat deportálták keletre, elsősorban az auschwitzi táborkomplexumba. A birkenauai cigánytáborban elviselhetetlen állapotok uralkodtak.

1944. augusztus 2-a éjjelén egy utolsó szelekciót követően a cigánytábor lakóit a gázkamrákban meggyilkolták. Ez a nap a roma holokauszt emléknapja.

Magyarországon is egymást követték a kirekesztő rendelkezések és tervek, különösen az 1944. októberi nyilas hatalomátvételt követően. A dunántúli cigányokat a komáromi Csillagerődben gyűjtötték össze. Innen a munkára alkalmasnak tartottakat németországi táborokba szállították, ahol kegyetlenül dolgoztatták, gyötörték őket, illetve az álorvosi kísérleteknek is áldozataivá váltak.

A Cigány Világszövetség 1972-ben nyilvánította augusztus 2-t a Roma Holokauszt Emléknapjává.

Egy kis önreklám:

<https://irasesnyelv.blogspot.com/>.

וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל-כָּל-מְדִינֹת
הַמֶּלֶךְ אֶל-מְדִינָה וּמְדִינָה
כְּכַתְּבָהּ וְאֶל-עַם וְעַם כָּל-שׁוֹנֵיוֹ

Például:

szóljanak, ha van ötletük!

- Tóra-adás vagy tóraadás?

<https://irasesnyelv.blogspot.com/2021/08/tora-adas-vagy-toraadas.html>.

- Maimonides:

<https://irasesnyelv.blogspot.com/2019/12/maimonides-azaz-maimonidesz-netan.html>.

- Rasi, RASI vagy RaS"l?

<https://irasesnyelv.blogspot.com/2019/07/rasi-rasi-vagy-rasi-rabbinevek-atirasa.html>.

Hivatkozások: bevezetés

Bármit is választ,
legyen konzisztens!

Olvasnivaló:

<http://birot.web.elte.hu/tudszov/forrasmegjeloles.pdf>

Általános javaslatok:

- Minél többet olvasson tudományos szakirodalmat, és közben...
- ... figyelje meg, hol hogyan hivatkoznak, milyen rendszer használnak.

A plágium fogalma

– bevezetés a hivatkozási rendszerekhez

- Plágium:

más szellemi termékének sajátként történő feltüntetése,
vagy olyan helyzet teremtése, hogy az olvasó ezt akként értheti.

- Fajtái:

1. Nagyobb terjedelmű összefüggő szöveg jelöletlen, szó szerinti átvétele.
2. Egy-egy mondat vagy mondatdarab jelöletlen, szó szerinti átvétele.
3. Információ, adatok, gondolatok jelöletlen (nem szó szerinti) átvétele.
4. Mozaikplágium: egy-egy kifejezés jelöletlen átvétele.

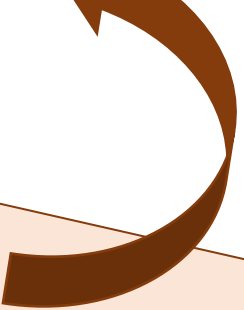
NB: Túl sok szó szerinti idézet idézőjelben töredezetté teszi a szöveget.

A plágium fogalma

– bevezetés a hivatkozási rendszerekhez

- Plágium:

más szellemi termékének sa
vagy olyan helyzet teremtése, hogy a

*Nem elegendő,
ha a felhasznált irodalom
megjelenik a dolgozat végén
a bibliográfiában!*

- Fajtái:

1. Nagyobb terjedelmű összefüggő szöveg jelöletlen, szó szerinti átvétele.
2. Egy-egy mondat vagy mondatdarab jelöletlen, szó szerinti átvétele.
3. Információ, adatok, gondolatok jelöletlen (nem szó szerinti) átvétele.
4. Mozaikplágium: egy-egy kifejezés jelöletlen átvétele.

NB: Túl sok szó szerinti idézet idézőjelben töredezetté teszi a szöveget.

A plágium fogalma

– bevezetés a hivatkozási rendszerekhez

- Plágium:

Biró Tamás, 'Forrásmegjelölés és bibliográfia' (kurzuskiegészítő anyag, OR-ZSE, 2019), p. 1, <http://birot.web.elte.hu/tudszov/forrasmegjeloles.pdf>.

más szellemi termékének sajátként történő feltüntetése, vagy olyan helyzet teremtése, hogy az olvasó ezt akként értheti.

- Miért baj? Miért kell lehivatkozni a forrásaimat?

1. Csalás. Szellemi termék „eltulajdonítása”, „lopása”. Egyetemi kontextusban: bírálók félrevezetése, akik így nem tudják megítélni a hallgató tudását.
2. Tisztelet a szerzőnek. „Fizetség” azért, mert felhasználom a munkáját.
3. Felelősség áthárítása.

Jövő héttől: hivatkozási rendszerek megismerése.

Hivatkozások: miért?

Primer források

például: 2Mózes 12,2.

Szekunder források

például: Kovács 2014, p.4.

- A szó szerinti idézet helye: honnan van?

De nem csak a szó szerinti idézet esetén kell megadni a forrást:

- A plágium (más szellem termékének „ellopása”) elkerülése.
- Tisztelet a szerzőnek: hivatkozással „fizetünk” a munkájáért.
- A felelősség áthárítása: nem tudok mindent személyesen ellenőrizni.

Hivatkozások: hogyan?

Három lépés:

1. Mit kell lehivatkoznom?
2. Lehivatkozom a primer/szekunder forrást a szövegem adott pontján.
3. Hivatkozásaimat összegyűjtöm / megismétlem a bibliográfiában.

*Hivatkozás vs. (láb/vég)jegyzet:
két külön dolog, ami összekapcsolódhat.*

Hivatkozások: hogyan?

1. lépés

Három lépés:

1. Mit kell lehivatkoznom?

- a) Szó szerinti idézet: idézőjelben vagy másként jelölve.
- b) Nem szó szerinti idézet: mástól átvett információ, adat, gondolat, kifejezés.

2. Lehivatkozom a primer/szekunder forrást a szövegem adott pontján.

3. Hivatkozásaimat összegyűjtöm / megismétlem a bibliográfiában.

Hivatkozások: hogyan?

2. lépés

Három lépés:

1. Mit kell lehivatkoznom?
2. Lehivatkozom a primer/szekunder forrást a szövegem adott pontján.
 - a) Lábjegyzet (vagy végjegyzet)
 - b) Szerző-évszám rendszer
 - c) Egyebek
3. Hivatkozásaimat összegyűjtöm / megismétlem a bibliográfiában.

Hivatkozások: hogyan?

3. lépés

Három lépés:

1. Mit kell lehivatkoznom?
2. Lehivatkozom a forrást a szövegemben.
3. Hivatkozásaimat összegyűjtöm / megismétlem a bibliográfiában:
 - a) Szemináriumi dolgozatban, szakdolgozatban stb.: kötelező formai elem!
Máshol: stíluslaptól függ.
 - b) Primer és szekunder források különválasztása.

A hely pontos megadásával:
oldalszámmal.

Csak a művek felsorolása

A hivatkozás folyamata

1. lépés: mit kell lehivatkoznom?

Hivatkozások: hogyan?

1. lépés

Három lépés:

1. Mit kell lehivatkoznom?

- a) Szó szerinti idézet: idézőjelben vagy másként jelölve.
- b) Nem szó szerinti idézet: mástól átvett információ, adat, gondolat, kifejezés.

2. Lehivatkozom a primer/szekunder forrást a szövegem adott pontján.

3. Hivatkozásaimat összegyűjtöm / megismétlem a bibliográfiában.

Mit kell lehivatkoznom?

Le kell hivatkozni

- Szó szerinti idézet, *idézőjelben vagy másként jelölve*:
 - primer forrás, amiről írunk,
 - különösen fontos szekunder forrás,
 - hosszú, rövid vagy mozaikos.
- Mástól származó információ, adat, gondolat, vélemény, szakkifejezés.

Nem kell lehivatkozni

- Saját gondolat, saját kutatás eredménye (*büszkén jelezni!*).
- Közismert tények, például:
 - Mohácsi csata (tanultuk iskolában).
 - $346 \times 678 = 234\,588$ (kiszámolható).
 - Szukkot = sátoros ünnep (szakterület művelői közt ismert).

A források lehvivatkozásának a folyamata

1. Ha más forrásból merítek, eldönthetem, hogy

1. Szó szerint idézem hosszan (minimum 3-4 sor): külön bekezdés, balról behúzva, és üres sor mind előtte, mind utána.

2. Szó szerint idézem röviden, de egybefüggően: idézőjel.

3. Szó szerint idézett részletek, kifejezések, stb.: idézőjelek.

4. Az átvett gondolatot saját szavaimmal adom vissza: nincs idézőjel, de a forrást akkor is meg kell adnom.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit:

sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud

exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat.

Lorem ipsum „**ipsum dolor sit amet, adipiscing elit**” sed do eiusmod.

Lorem ipsum „**ipsum**” dolor sit „**amet, adipiscing**” elit „**sed**” do.

Lorem ipsum dolor sit amet elit sed do...

2. Lehvivatkozom a forrást, akár szó szerint idézem, akár csak adatot, gondolatot veszek át.

3. A dolgozat végi alfabetikus bibliográfia tartalmazza (ismét) a forrásokat.

Hosszabb idézet:

Üres sor felette, alatta + behúzás balról.
Szakdolgozatban: kisebb betűméret, egyszeres sortávolság is.

Bár Kecskeméti e négykötetes műve nem hozzáférhető, nézzük meg, hogyan fogalmaz „Deutero-Ezsajás prófétai egyénisége” című cikke nyitó mondataiban (pp. 59–60):⁴⁷

↕
↔ Amióta Ibn Ezra a maga óvatos *ha-mászkil jiddómjával*, hogy „az okos ember hallgat”, rámutatott Ezsajás I–XXXIX és XL–LXVI kétféleségére (Komment. Ezs. 40:1, 49:7.9, 53:12; l. Geiger, *Wissensch. Zschr. für jüd. Theol.* II, 553–556), hat évszázad kellett hozzá, hogy Ezsajás ben Ámóc (Ezs. 11:1) mellett külön egyéniségül jelenjen meg az a másik próféta, az a másik Ezsajás, akié a könyvnek az a második része (XL–LXVI), vagy annak törzsanyaga.⁴⁸

⁴⁷ Kecskeméti Lipót: Deutero-Ezsajás prófétai egyénisége. *IMIT Évkönyv.* 1911, 59–99.

⁴⁸ A folytatásban megemlíti azt is, hogy egyesek az 56–66. fejezeteket Tritó-Ezsajásnak tulajdonítják, de Kecskeméti ezt a hipotézist elveti: „[e]gy a stilus, egy a szellem: de nem egységes a hangulat; ez azonban természetes kísérője a történeti helyzet változásának” (p. 60.).

Rövid idézet, mozaikos idézés

Mindig idézőjel, ha szó szerint idézek!
Még akkor is, ha csak néhány szót
idézek saját mondataimon belül!

Egy évvel és két nappal az Énekek éneke-előadás után, 1890. február 20-án, Kecskeméti Lipótot, Kohlbach Bertalant és Elzász Bernátot rabbivá avatják. Erről az *Egyenlőség* is beszámol (február 16., p. 16. és február 23., pp. 11–12).⁶⁷ A *Theologiai Egylet* vezetését már előző ősszel átadták egy új generációnak.⁶⁸ Napra pontosan újabb egy évvel később, az *Egyenlőség* 1891. február 20-i számában, a *Theologiai Egylet* titkársága (név nélkül), „tudatában annak, hogy első sorban ő van hivatva a zsidó tudományok népszerűvé tételére”, ismét előadásokra hívja a művelt közönséget – „[n]oha első kísérlete, melylyel két évvel ezelőtt a nagyközönség elé lépett, hajótörést szenvedett a közönség részvétlenségén”. A következő években az *Egyenlőség* „Hírek” rovatában rendszeresen olvashatjuk a *Theologiai Egylet* meghívóit, Szabolcsi Miksa kommentárjai nélkül. Az 1892. március 4-i hiradás (p. 9) szerint a hat előadásra szóló jegy 1 forint 50 krajcárba kerül – 1889 januárjában még a három előadásból álló ciklusért kértek ennyit.

„[n]oha első...”

[] – kiegészítés

(...) – kihagyás

Szó szerinti idézés helyett parafrázis (lehivatkozva)

- Szó szerint akkor idézzünk,
 - ha olyan primer forrás, amelyet elemzünk (pl. bibliai, talmudi stb. idézet),
 - vagy valamilyen más okból kiemelt jelentősége van az idézetnek (például tudománytörténeti klasszikustól származó idézet),
 - vagy stiláris vagy retorikai célunk van a szó szerinti idézéssel.
- Egyébként fogalmazzuk át a saját szavainkkal (parafrázis):
XY véleménye szerint...¹ Vannak, akik úgy vélik, hogy...²
- Túl sok szó szerinti idézet: **Jobb, koherensebb, ha saját gondolatmenet, saját mondatokkal.**
töredékes, „mozaikos” szöveget eredményez (szövegkohézió hiánya).

A források lehvivatkozásának a folyamata

1. Ha más forrásból merítek, eldönthetem, hogy

1. Szó szerint idézem hosszan (minimum 3-4 sor): külön bekezdés, balról behúzva, és üres sor mind előtte, mind utána.

2. Szó szerint idézem röviden, de egybefüggően: idézőjel.

3. Szó szerint idézett részletek, kifejezések, stb.: idézőjelek.

4. Az átvett gondolatot saját szavaimmal adom vissza: nincs idézőjel, de a forrást akkor is meg kell adnom.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit:

sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud

exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat.

Lorem ipsum „**ipsum dolor sit amet, adipiscing elit**” sed do eiusmod.

Lorem ipsum „**ipsum**” dolor sit „**amet, adipiscing**” elit „**sed**” do.

Lorem ipsum dolor sit amet elit sed do...

2. Lehvivatkozom a forrást, akár szó szerint idézem, akár csak adatot, gondolatot veszek át.

3. A dolgozat végi alfabetikus bibliográfia tartalmazza (ismét) a forrásokat.

A hivatkozás folyamata

*2. lépés: Lehivatkozom a primer/szekunder
forrást a szövegem adott pontján*

azaz: hivatkozási rendszerek

Hivatkozások: hogyan?

2. lépés

Három lépés:

A hely pontos megadásával:
oldalszámmal.

1. Mit kell lehivatkoznom?
2. Lehivatkozom a primer/szekunder forrást a szövegem adott pontján.
 - a) Lábjegyzet (vagy végjegyzet)
 - b) Szerző-évszám rendszer
 - c) Egyebek
3. Hivatkozásaimat összegyűjtöm / megismétlem a bibliográfiában.

HIVATKOZÁSI RENDSZEREK

A források lehivatkozásának a folyamata

1. Ha más forrásból merítek, eldönthetem, hogy szó szerint idézem-e (idézőjel, vagy ha túl hosszú, behúzott bekezdés), vagy a gondolatot adom-e vissza.

2. Lehivatkozom a forrásomat. A választott hivatkozási rendszer dönti el:

a. Lábjegyzet az idézet, ill. saját szavakkal visszaadott gondolat végén:

Lorem ipsum „**ipsum dolor sit amet, adipisicing elit**”¹ sed do.

Lorem ipsum „**ipsum**” dolor sit „**amet, adipisicing**” elit „**sed**” do.²

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipisicing elit:¹⁵

sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud.¹⁶

exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat.

+ a lábjegyzetben vagy rövid, vagy teljes bibliográfiai leírás.

b. Zárójelben: Lorem ipsum (Kiss 1988, p. 23).

+ a dolgozat végi bibliográfia megadja (Kiss 1988)-hoz a teljes bibliográfiai leírást.

3. A dolgozat végi alfabetikus bibliográfia tartalmazza (ismét) a forrásokat.

Hivatkozási rendszerek

Hivatkozott

Hivatkozás a főszövegben

Maimonides nem 1135-ben, hanem 1138-ban született (Davidson 2005: 6–9).

Ahogy Herbert A. Davidson (2005, pp. 6–9) is megjegyzi, Maimonides nem 1135-ben született, hanem 1138-ban.

Maimonides nem 1135-ben, hanem 1138-ban született [3].

Maimonides nem 1135-ben, hanem 1138-ban született.³

Ahogy Herbert A. Davidson is megjegyzi, Maimonides nem 1135-ben született, hanem 1138-ban.³

Kulcs a hivatkozott műre + oldalszám

Davidson, Herbert A., *Moses Maimonides: The Man and His Works* (Oxford University Press, 2005).

„The glory and misery of the (author, year) reference style”

Képi Tanulás Műhelye Füzetek
Visual Learning Lab Papers

Hogyan hivatkozzunk?

10. sz. (2019/2)

http://www.hunfi.hu/nyiri/G&M_final.pdf

Aczél Petra

Előszó

„Irigylem az urakat a problémáikért” – jegyezte meg egy kommentelő, amikor Nyíri Kristóf akadémikus, az MTA Kommunikáció- és Médiatudományi Osztályközi Állandó Bizottságának elnöke kipoztolta a *„Hogyan hivatkozzunk? A (szerző, évszám) hivatkozási stílus előnyei és hátrányai”* című konferencia első hírét és leírását közösségi oldalára.

Elgondolkodtató: vajon gúnyolódna-e bárki, ha Michelin-csillagos szakácsok vitáznának a hozzávalók rendjén, a főzés folyamatán vagy a tálaláson? Hinné-e bárki belterjes, a világ számára kevés haszonnal kecsegtető eszmecserének, ha művészek beszélgetnének arról, hogyan lehet önmagukat megtartva, újat alkotva közönségeikhez is szólni? Vagy ironizálna-e bárki azon, ha eredményes sportolóktól arról hallana, miként építik be mások tapasztalatait, módszereit saját terveikbe?

Hivatkozási rendszerek

Nálunk még (!) nem terjedt el!

- **Szerző – évszám rendszerek** (részletek különbözhetnek), például:

Maimonides nem 1135-ben, hanem 1138-ban született (Davidson 2005: 6–9).

Ahogy Herbert A. Davidson (2005, pp. 6–9) is megjegyzi, Maimonides nem 1135-ben született, hanem 1138-ban.

- Alfabetikus bibliográfiában a mű végén:

Davidson, Herbert A., *Moses Maimonides: The Man and His Works* (Oxford University Press, 2005).

Davidson, H. A. (2005), *Moses Maimonides: The Man and His Works* (Oxford University Press).

Kulcs a hivatkozás és a bibliográfia közt: (Davidson 2005)

Hivatkozási rendszerek

Nálunk még (!) nem terjedt el!

- **Szerző – évszám rendszerek** (részletek különbözhetnek), például:

Maimonides nem 1135-ben, hanem 1138-ban született (Davidson 2005: 6–9).

Ahogy Herbert A. Davidson (2005, pp. 6–9) is megjegyzi, Maimonides nem 1135-ben született, hanem 1138-ban.

- Alfabetikus bibliográfiában a mű végén:

Szerző – évszám rendszerben az évszám gyakran a cím elé kerül!

Davidson, Herbert A., *Moses Maimonides: The Man and His Works* (Oxford University Press, 2005).

Davidson, H. A. (2005), *Moses Maimonides: The Man and His Works* (Oxford University Press).

Bibliográfiában az első sor *után* van behúzás!

Kulcs a hivatkozás és a bibliográfia közt: (Davidson 2005)

Hivatkozási rendszerek

Jegyezzük meg:

1. A hivatkozások nem végjegyzetek!
2. A mi tudományterületünkön nem használatos!

Példa: [http://birot.hu/publications/Application Vector Space Techniques.pdf](http://birot.hu/publications/Application_Vector_Space_Techniques.pdf).

- **Numerikus rendszerek** (részletek különbözhetnek), például:

Maimonides nem 1135-ben, hanem 1138-ban született [3].

Ahogy Herbert A. Davidson is megjegyzi, Maimonides nem 1135-ben született, hanem 1138-ban³.

- Bibliográfiában a mű végén:

[3] Davidson, Herbert A., *Moses Maimonides: The Man and His Works* (Oxford University Press, 2005).

Kulcs a hivatkozás és a bibliográfia között: [3]

A bibliográfiában a tételek nem a szerző szerinti ábécésorrendben, hanem az idézések sorrendjében.

Hivatkozási rendszerek

Nálunk ez a leggyakoribb!

- **Lábjegyzet vagy végjegyzet** (részletek különbözhetnek), például:

*Maimonides nem 1135-ben, hanem 1138-ban született.*³

*Ahogy Herbert A. Davidson is megjegyzi, Maimonides nem 1135-ben született, hanem 1138-ban.*³

- Lábjegyzet/végjegyzet:

³ Herbert A. Davidson, *Moses Maimonides: The Man and His Works* (Oxford University Press, 2005), pp. 6–8.

- Alfabetikus bibliográfiában a mű végén: (Dolgozatban kell, más műfajban nem mindig.)

Davidson, Herbert A., *Moses Maimonides: The Man and His Works* (Oxford University Press, 2005).

Hivatkozási rendszerek

Nálunk ez is előfordulhat!

- **Lábjegyzet vagy végjegyzet** (részletek különbözhetnek), például:

*Maimonides nem 1135-ben, hanem 1138-ban született.*³

*Ahogy Herbert A. Davidson is megjegyzi, Maimonides nem 1135-ben született, hanem 1138-ban.*³

- Lábjegyzet/végjegyzet:

³ DAVIDSON 2005, pp. 6–8.

- Alfabetikus bibliográfiában a mű végén:

DAVIDSON 2005 — Davidson, Herbert A., *Moses Maimonides: The Man and His Works* (Oxford University Press, 2005).

Kulcs a hivatkozás és a bibliográfia közt: DAVIDSON 2005

Azonosság egymást követő láb/végjegyzetekben

1. Newton N. Minow and Craig L. LaMay, *Inside the Presidential Debates: Their Improbable Past and Promising Future* (Chicago: University of Chicago Press, 2008), 24-25.
2. Minow and LaMay, *Presidential Debates*, 24-25. RÖVIDÍTETT LEÍRÁS
3. *Ibid.* PONTOSAN AZ ELŐBB MEGADOTT HELY
4. *Ibid*, 28-30. ELŐBB MEGADOTT MŰ, ELTÉRŐ OLDALSZÁM

Chicago Style Guide, 17th Edition

<https://research.wou.edu/c.php?g=551307&p=3785494>

(Note: In the 17th Edition, the use of *Ibid* is now discouraged in favor of using shortened citations.)

Példák

- Numerikus rendszer:
[http://birot.hu/publications/Application Vector Space Techniques.pdf](http://birot.hu/publications/Application_Vector_Space_Techniques.pdf)
- Minden hivatkozás lábjegyzetben, nincs a végén bibliográfia, szerepel benne *Ibid* és *Idem*: <http://birot.hu/publications/Biro-WJLF-Aldozat.pdf>.
- Ugyanez, de *ibid* és *idem* helyett jól látható módon ismétlődnek a bibliográfiai leírások a lábjegyzetekben: [http://birot.hu/publications/Schweitzer-emlekkotet Biro.pdf](http://birot.hu/publications/Schweitzer-emlekkotet_Biro.pdf).
- Ugyanez, de a lábjegyzetekben a szerző családnevét kiskapitálissal kell szedni: [http://birot.hu/publications/Biro-Bibliai heber a directivus.pdf](http://birot.hu/publications/Biro-Bibliai_heber_a_directivus.pdf)
- Lábjegyzet helyett végjegyzetek, amelyekben kiskapitálissal és évszámmal adom meg a kulcsokat, és ezek a kulcsok a „Jegyzetek” előtti „Irodalom” c. részben vannak feloldva: [http://birot.hu/publications/Biro-Schoner A-Festschrift-preprint.pdf](http://birot.hu/publications/Biro-Schoner_A-Festschrift-preprint.pdf)
- Szerző-évszám rendszer, lábjegyzetek helyett végjegyzetek, bibliográfia a jegyzetek után: <http://birot.hu/publications/TBiro-TjeerdDeGraaf.pdf>.

Néhány online példa – vizsgáljuk meg őket!

- Novák Attila: *Ideológia és önazonosság: Az 1953-as budapesti cionista per* (Nemzeti Emlékezet Bizottsága: Budapest, 2020).

<https://kiadvanyok.neb.hu/asset/phpHxZtWF.pdf>.

Bármit is választ,
legyen konzisztens!

Olvasnivaló:

<http://birot.web.elte.hu/tudszov/forrasmegjeloles.pdf>

Általános javaslatok:

- Minél többet olvasson tudományos szakirodalmat, és közben...
- ... figyelje meg, hol hogyan hivatkoznak, milyen rendszer használnak.

A hivatkozás folyamata

*3. lépés: Hivatkozásaimat összegyűjtöm /
megismétlem a bibliográfiában*

Hivatkozások: hogyan?

3. lépés

Három lépés:

1. Mit kell lehivatkoznom?
2. Lehivatkozom a forrást a szövegemben.
3. Hivatkozásaimat összegyűjtöm / megismétlem a bibliográfiában:
 - a) Szemináriumi dolgozatban, szakdolgozatban stb.: kötelező formai elem!
Máshol: stíluslaptól függ.
 - b) Primer és szekunder források különválasztása.

A hely pontos megadásával:
oldalszámmal.

Csak a művek felsorolása

Összefoglalva az eddigieket:

1. Ha más forrásból merítek, eldönthetem, hogy szó szerint idézem-e (idézőjel, vagy ha túl hosszú, behúzott bekezdés), vagy a gondolatot adom-e vissza.
2. Lehivatkozom a forrásomat. A választott hivatkozási rendszer dönti el:
 - a. Lábjegyzet az idézet, ill. saját szavakkal visszaadott gondolat végén:

Lorem ipsum „**ipsum dolor sit amet, adipisicing elit**”¹ sed do.

Lorem ipsum „**ipsum**” dolor sit „**amet, adipisicing**” elit „**sed**” do.²

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipisicing elit:¹⁵

sed do eiusmod tempor incididunt ut labore et dolore magna aliqua. Ut enim ad minim veniam, quis nostrud.¹⁶

exercitation ullamco laboris nisi ut aliquip ex ea commodo consequat.

+ a lábjegyzetben vagy rövid, vagy teljes bibliográfiai leírás.

- b. Zárójelben: Lorem ipsum (Kiss 1988, p. 23).

+ a dolgozat végi bibliográfia megadja (Kiss 1988)-hoz a teljes bibliográfiai leírást.

3. A dolgozat végi alfabetikus bibliográfia tartalmazza (ismét) a forrásokat.

Összefoglalva az eddigieket:

1. Ha más forrásból merítek, eldönthetem, hogy szó szerint idézem-e (idézőjel, vagy ha túl hosszú, behúzott bekezdés), vagy a gondolatot adom-e vissza.
2. Lehivatkozom a forrást, akár szó szerint idézem, akár csak adatot, gondolatot veszek át.
3. A dolgozat végi alfabetikus bibliográfia tartalmazza (ismét) a forrásokat:
 - a) Ha a dolgozatban **kulcsokat** (pl. csak szerző és évszám, pl. sorszám) használok, akkor a bibliográfiából a teljes könyvészeti (bibliográfiai) leírás visszakereshető.
 - b) Ábécésorrendben:** a szerző vagy szerkesztő szerint (ha van). (Kivéve: numerikus rendszer.)
 - c) Minden** hivatkozott művet tartalmaz, amelyre hivatkoztam a dolgozatban (de a konkrét információ forrását jelző oldalszámok megjelölése nélkül).
 - d) Általában: kizárólag hivatkozott műveket** tartalmaz (akár ürüggyel is hivatkoztam). *Speciális* esetekben előírhatják a nem hivatkozott, de felhasznált művek felsorolását is.

Bibliográfia a dolgozat végén

- Egyetemi műfajokban (szemináriumi dolgozat, szakdolgozat, TDK) mindig kötelező, bármely hivatkozási rendszert használok is.
- Minden hivatkozott forrást feltüntetni. Primer forrásokat külön.

- Szerző családneve szerinti alfabetikus sorrend:

Ld. az ábécésorrend szabályait korábbi órán

3 x

- Magyar nyelvű dolgozatban magyar szerző magyar műve: *Biró Tamás*.

- Minden más esetben: *Tamás Biró* → *Biró, Tamás*
Alexander Scheiber → *Scheiber, Alexander*

Bibliográfia a dolgozat végén

- Ha azonos szerző: évszám szerint; van, ahol — a név ismétlése helyett.

Biró, T. S. (2006)

— — (2008)

- Ha több szerző:

Biró, T.S. (2006)

Biró, T. S. and J. Nerbonne (2008)

vagy

Biró, T. S. & Nerbonne, J. (2008)

Biró, T. S. *et al.* (2008)

- Megváltozik a második szerzőnél a két név sorrendje?
- Mi köti össze az első és a második szerzőt: *and*, vessző, &?
- Mi történik több szerző esetén?

et al. (< lat. et alia / alii / aliae 'és mások') = *és mtsai*

Jövő hétre

Olvasandó a következő és az azt követő alkalomra

- Gyurgyák János, *A tudományos írás alapjai* – 5. fejezet, pp. 113–140
(valamint az eddigiek pótlása: 9–112, 197–199).
- Biró Tamás: *A témától a kérdésig, majd a válaszig: Egy tudományos dolgozat szerkezete* (2020. november,
<https://birot.web.elte.hu/tudszov/tematol-kerdesig.pdf>)
- Siptár P. – Keszler B. – Tóth E., *Kis magyar helyesírás:*
ismétlés és kiegészítés: pp. 11–60 és 94 – 122.

Olvasandó jövő a hétre

Olvasnivaló:

<http://birot.web.elte.hu/tudszov/forrasmegjeloles.pdf>

Jövő héten:

November 28.: hallgatói kiselőadások!

**A prezentációkat óra előtt
(23:59-ig) küldjék át nekem!**

ppt, pptx, pdf... formátumokban

Jövő hétre

- Választottak egy témát. Végiggondolták, hogy miről fognak írni. Megvan a szerkezete. Írtak már legalább másfél oldalt. Elkezdték a ppt(x)-t.
- Ha nincs így, pótolják. A dolgozatnak már legyen kész legalább két egysége.
- Véglegesítsék a prezentációt. Legyen címlap, záródia és tartalomjegyzék. Ismételjék át a múlt héten elhangzottakat. A prezentáció szerkezete kövesse a tervezett dolgozat szerkezetét, vagy legalább mutassa azt be.
- Próbálják el többször is, hogy az előadásuk **beleférjen 10 (max. 12) percbe.**
- Töltsék fel **ppt(x)-ként és pdf-ként** a Moodle-ba.

? KÉRDÉSEK ?

*Köszönöm a figyelmet,
vizontlátásra jövő héten!*

